

Francesc Xavier Solé, un artista de la pedra en sec de Vilalba

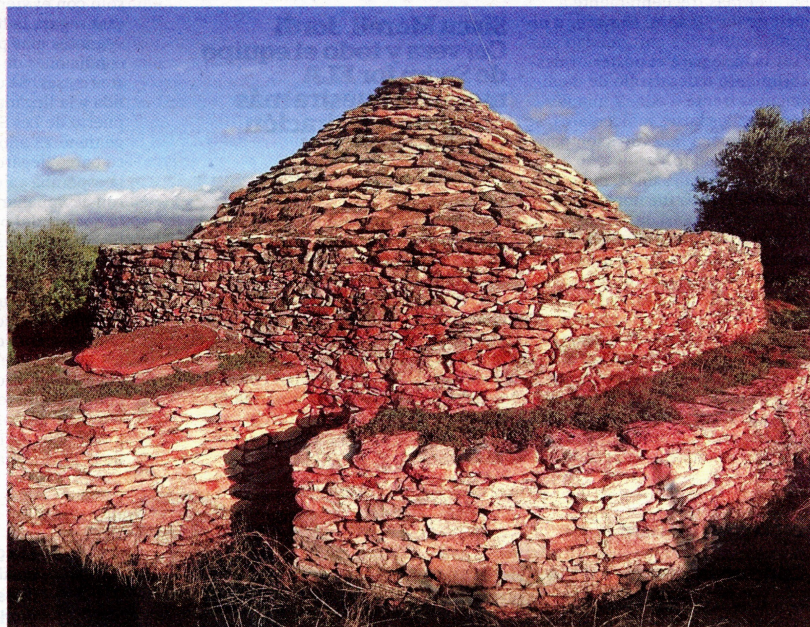
ANTON MONNER
Cronista de Gandesa

Crònica

La pedra en sec és l'exemple de l'esforç i de l'habilitat constructiva dels humans i també com a exponents arquitectònics a les nostres comarques, útils per donar resposta a les necessitats del món dels pagesos

Fa milions d'anys, quan els humans van necessitar refugiar-se del fred, de la pluja o de les inclemències del temps, van trobar la forma de viure refugiant-se a les coves i amb la pedra del lloc van aixecar resguards per tapar les entrades dels vents. Quan van descobrir com encendre el foc ja disposaven d'una doble protecció. La calor de la fogaina, els parapets dels sostres i els murs de la cavitat. I les pells dels animals, les adobaven per poder-se tapar quan circulava fora del sopluig per l'aire lliure. Per raons òbvies, la pedra com a element natural, va començar servint de forma molt elemental a les balmes i, passats milers d'anys, amb la roca treballada es van arribar a aixecar obres monumentals que han perdurat segles i són emblemàtiques de determinades civilitzacions, com a Egipte o al Perú, Roma o Grècia, i la Xina o Mèxic. En l'actualitat, la pedra ha continuat sent un element essencial per a la construcció però s'ha utilitzat per múltiples activitats artístiques, culturals i decoratives. El rocam i la humanitat, durant milions d'anys, s'han servit mútuament de forma paral·lela; vet aquí la seva importància!

E Xavier Solé és un professional de la pedra, ja madur i amb experiència, nascut a Vilalba. Ho coneix tot referent a ella. D'in-

Exemple de construcció amb la tècnica ancestral de la pedra en sec. FOTO: JOAN REVILLAS

com a docent ha donant cursos, classes i conferències arreu del territori, d'Euskadi a Mallorca i molt especialment a Catalunya i València, a tot el llarg i ample del seu territori.

Ha participat en diferents congressos a Navarra, València, Mallorca i Catalunya, especialment a Lleida, programats per l'IEI. Com a professional ha intervingut en centenars de restauracions d'edificis catalogats, com castells, esglésies, creus de terme, muralles, palaus i construccions d'escultures religioses, sobretot a les Terres de l'Ebre, monestir de Poblet, Palau de la Generalitat, església del Roser de Tortosa, Necròpolis paleocristiana de Tarragona i nombroses poblacions catalanes. Ha publicat diferents llibres i el darrer és *Manual del Marger*, que pròximament serà presentat en diferents poblacions dels Països Catalans.

Aquest llibre transmet la llarga experiència de l'autor com a picapedrer, escultor, margener, estudiós de l'art i de la cultura popular, sobretot pel que fa a la pe-

Aquest llibre transmet la llarga experiència de l'autor com a picapedrer, escultor i estudiós de l'art

dra en sec. El seu objectiu és transmetre als lectors els coneixements, les eines necessàries per construir, mantenir els marges i pujar qualsevol construcció on la pedra és la matèria primera i a vegades l'únic material lligat amb tècniques concretes de col·locació. Ho explica gràcies a la seva llarga experiència, per l'amor que hi sent, que coneix com modelar-la i donar-li l'expressió que la fa-

ci real a la visió dels qui l'administren. És, doncs, un manual entenedor, rigorós que sintetitza l'ús de cada tipus de pedra, les tècniques de col·locació de cadascuna d'elles i descriu els passos per aconseguir una construcció sòlida i capaç de suportar el pes de la terra que ha de subjectar. Se serveix d'un llenguatge propi del picapedrer que dona recursos o els ofereix per resoldre situacions recurrents com moure la pedra, per aconseguir lligar-les les unes amb les altres sense emprar altres recursos. Explica com s'aprofita el rebre, com a subproducte de les pedres principals, per subjectar el rocam, consolidant la construcció com una sola massa.

Els marges, durant segles, es construïen per afermar la terra de conreu, subjectar-la i desviar o controlar les aigües de la pluja que evitaven malmetre els abancaments. Tenia altres finalitats

com recollir la pedra sobrant que normalment es feia servir per subjectar i fortificar el mur treballat per la part del darrere. Però complementàriament, l'amargenar el terreny facilitava poder construir cabanes per resguardar els pagesos i els animals, fins i tot per poder-hi dormir i disposar de petites comoditats com fresqueres per guardar els aliments resguardats dels animals i per a la seva conservació, aljubs per recollir les aigües de puja, les menjadores dels animals i emmagatzemar-les per a ús propi i de les bèsties, també per a aixoplucs d'eines o utensilis. D'aquestes cabanes se'n troben de diferents tipus però totes elles, malgrat la rusticitat, són veritables peces de museu, d'excel·lents geometria i plasticitat. L'ús de la pedra en sec és l'exemple de l'esforç i de l'habilitat constructiva dels humans, i, les que tenim, com a exponents arquitectònics, per les nostres comarques, útils per donar resposta a les necessitats del món dels pagesos. Ara fomentem el medi ambient i conjuguem amb les arbredes, les vinyes, les valls i els turons, com a riquesa artística en la conjunció dels espais.

I en aquest llibre, Xavier Solé explica cada detall, cada tipus de pedra, les diferents modalitats constructives que val la pena conèixer. El llibre, l'autor, el presentarà a les diferents localitats de

Els marges es construïen per afermar la terra de conreu i desviar o controlar les aigües

les Terres de l'Ebre i comarques veïnes. Val la pena conèixer-lo per entendre com els nostres avantpassats eren capaços amb la senzill matèria primera que disposaven a les seves finques construir marges, cabanes, refugis, aljubs, casetes, cadolles, entre altres, que avui han quedat presents com a exemple pel futur als nostres termes municipals com a obres d'art rústic de la pedra en sec.

La pedra és un element essencial per a la construcció però també com a activitat artística

fant li agradaven les pedres, les col·leccionava i quan anava al camp amb els seus pares que eren pagesos, hi jugava i volia ser picapedrer. L'afició el va portar a graduar-se en Art a l'Escola d'Art de Tarragona i posteriorment, l'any 1977, es va llicenciar en Belles Arts per la Facultat de Sant Jordi de Barcelona, en l'especialitat d'escultura. És membre dels Amics de l'Arquitectura Popular i